

A surreal landscape with a large, leafy tree in the foreground. The tree has many roots hanging down. In the background, there is a large, full moon, a smaller planet or moon in the upper left, and a comet streaking across the sky. The sky is a mix of blue, purple, and pink hues, suggesting a sunset or sunrise. The ground is covered in a soft, glowing light.

Сейран СУЛЕЙМАН

**БУГУНЬ СЕНИ
КЕНЕ ХАТЫРЛАДЫМ...**

Seyran SÜLEYMAN

**BUGÜN SENİ
KENE HATIRLADIM...**

Сейран СУЛЕЙМАН

**БУГУНЬ СЕНИ КЕНЕ
ХАТЫРЛАДЫМ...**

Seyran SÜLEYMAN

**BUGÜN SENİ KENE
HATIRLADIM...**

Акъмесджит - Aqmescit
АМИРИТ
2020

ББК 84(Крмтат)
УДК 84-1
С 89

Сейран Сулейман.

С 89 Бугунь сени кене хатырладым...
Шиирлер. – Саратов: АМИРИТ, 2020. –
128 с.

ISBN 978-5-00140-593-1

Бу джыйынтыкъкъа шаирнинъ чешит йыл-
ларда язгъан шиирлери кирсетильди. Китап
окъуйыджыларнынъ кениш даиресине къа-
рарлаштырылгъан.

Сейран Сулейман.

С 89 Сегодня вновь я вспомнил о тебе...
Стихи. – Саратов: АМИРИТ, 2020. – 128 с.
ISBN 978-5-00140-593-1

ISBN 978-5-00140-593-1

9 785001 405931 >

ISBN 978-5-00140-593-1

© С. Сулейман, 2020.
© АМИРИТ, 2020.

*Дюнъяны кѣучакѣлап оламам,
Севсем де оны сынѣырсыз.
Багѣрында мен яшап оламам,
Кѣалса о иишр ве йырсыз.*

*Dünyanı quçaqlap olamam,
Sevsem de onı sınırsız.
Bağrında men yaşap olamam,
Qalsa o şiir ve yırsız.*

МУЭЛЛИФТЕН

Къыйметли окъуйыджым!

Занымджа, шиир язгъан адам башта бир озю кенди къальбине ёлджулыкъ япа. Шиир азыр олгъан сонъ шаир кене де озъ башына къала. Шиир исе къальптен къальпке ёлджулыкъ япмагъа башлай. Энь яхшы шиирлер заманларны, сынъырларны ашып, шаир дюньяда бармы-ёкъмы, даима яшайлар.

Ишбу китапкъа тюрю дуйгъу ве тюшонджелер алтында язгъан шиирлерим кирсетильди. Базылары артыкъ анда-мында басылгъан олса, базылары ильк кере дюнья юзю коре. Табий ки, китапны чыкъармаздан эвель онынъ эльязмасыны башта бир манъа иджат алемине ёл косътерген устазым Юнус Къандымгъа, чокъ дефалар рухен дестек берген буюк шаир Шакир Селимге косътерген олур эдим. Олар меннен берабер къуванаракъ, о я да бу шиирге къыймет кесип, я юректен такъдирлер, я да бабаджасына тенкъид этер эдилер. Лякин, языкълар олсун, олар бу дюньяны вакъытсыз терк эттилер.

Бугунъ исе бу китапкъа сен, азиз окъуйыджым, къыймет кеседжексинъ. Умют этем ки, къальпке ёлджулыгъым нафиле олмагъандыр.

MÜELLİFTEN

Qıymetli oquyıcım!

Zanımca, şiir yazğan adam başta bir özü kendi qalbine yolculıq yapa. Şiir hazır olğan soñ şair kene de öz başına qala. Şiir ise qalpten qalpke yolculıq yapmağa başlay. Eñ yahşı şiirler zamanlarını, sınırlarını aşıp, şair dünyada barmı-yoqmı, daima yaşaylar.

İşbu kitapqa türlü duyğu ve düşünceler altında yazğan şiirlerim kirsetildi. Bazıları artıq andamında basılğan olsa, bazıları ilk kere dünya yüzü köre. Tabiiy ki, kitabını çıqarmazdan evel onıñ elyazmasını başta bir maña icat alemine yol köstergen ustazım Yunus Qandımğa, çoq defalar ruhen destek bergen büyük şair Şakir Selimge köstergen olur edim. Olar mennen beraber quvanaraq, o ya da bu şiirge qıymet kesip, ya yürekten taqdirler, ya da babacasına tenqid eter ediler. Lâkin, yazıqlar olsun, olar bu dünyanı vaqıtsız terk ettiler.

Bugün ise bu kitapqa sen, aziz oquyıcım, qıymet keseceksiñ. Ümüt etem ki, qalpke yolculığıñ nafiye olmağandır.

ШУ КЪЫРЫМДА...

Шу Къырымда Зоресини тапты Таир,
Шу Къырымда медхиелер язды шаир:
Олсун Ашыкъ, олсун Бекир яки Шакир.

Шу Къырымда сонетлерни язды Адам*,
Шу Къырымда севда олды нидже адам:
Олсун чобан, олсун султан яки атам.

Шу Къырымда...
Шу Къырымгъа...
Антларымны къальп тёрюнден
алып айтам:

«Сени севем – азиз Ватан,
Севгимни ёкъ этмез иджран.
Янъгъырасын акс-и садам:
Ватаным бир – ешилъ адам!».

*Адам Мицкевичнинъ мешур «Къырым сонет-
лери»

ŞU QIRIMDA...

Şu Qırımda Zöresini tapdı Tair,
Şu Qırımda medhiyeler yazdı şair:
Olsun Aşıq, olsun Bekir yaki Şakir.

Şu Qırımda sonetlerni yazdı Adam*,
Şu Qırımda sevda oldı nice adam:
Olsun çoban, olsun sultan yaki atam.

Şu Qırımda...
Şu Qırımğa...
Antlarımın qalp töründen
alıp aytam:

“Seni sevem – aziz Vatan,
Sevgimni yoq etmez hicran.
Yañğırasın aks-i sadam:
Vatanım bir – yeşil adam!”.

*Adam Mitskeviçniñ meşhur “Qırım sonetleri”

МАЙЫС АЙЫНДА...

Майыс айында яс тутты Къырым,
Мавы кокни чакъты бир йылдырым.
Тамчы-тамчы козьяшлар тѣкюльди,
Ана-юртундан миллет сюрюльди.

Чѣлю, дагълары, къыр, ялы бою,
Эви, азбары, мал-мулькю, кою,
Эпси, тувгъаны, къалды еринде,
Кельген-кечкен авджылар элинде.

Дарма-дагъын этильди мезарлар,
Аля бугунь тынмай ах-у зарлар,
О майыстан сонъ кечти чокъ айлар,
Куреш ёлуны сечти акъайлар.

Къор астындан баш котерди миллет,
Къартлардан яшларгъа бир васиет:
«Асла хор бакъманъыз ана-ерге,
Асабалыкътыр бу юрт сизлерге».

Бугунь янъыдан джанлана дияр,
Юкъудан уяна эвлиялар.
Бай-Къыятта, Судакъта башташлар,
Къайтадан тиклене, эй, юртдашлар.

Барсын, къурулсын джами, мектеплер,
Барсын, бирлешсин миллет, мезхеплер,
Чечек ачсын мис къокъулы ювшан,
Къайтып кельген халкъкъа шереве шан!

MAYIS AYINDA...

Mayıs ayında yas tuttı Qırım,
Mavı kökni çaqtı bir yıldırım.
Tamçı-tamçı közyaşlar töküldi,
Ana-yurtundan millet sürüldi.

Çölü, dağları, qır, yalı boyu,
Evi, azbarı, mal-mülkü, köyü,
Hepsi, tuvğanı, qaldı yerinde –
Kelgen-keçken avcılar elinde.

Darma-dağın etildi mezarlar,
Halâ bugün tınmay ah-u zarlar,
O mayıstan soñ keçti çoq aylar,
Küreş yolunu seçti aqaylar.

Qor astından baş köterdi millet,
Qartlardan yaşlarğa bir vasiyet:
“Asla hor baqmañız ana-yerge,
Asabalıqtır bu yurt sizlerge”.

Bugün yañıdan canlana diyar,
Yuqudan uyana evliyalar.
Bay-Qıyatta, Sudaqta baştaşlar,
Qaytadan tiklene, ey, yurtdaşlar.

Barsın, qurulsın cami, mektepler,
Barsın, birleşsin millet, mezhepler,
Çeçek açsın mis qoqulı yuvşan,
Qaytıp kelgen halqqa şeref ve şan!

БАЙРАГЪЫМ

Аджувсыз олды заман, танымай кимсени,
Эр шейни алды явур, алалмай тек сени.
Азат Къырым юртуны корем мен тамгъаньда,
Халкъымнынъ кечмишини кяде бир анъгъанда.

Керекмей, керекмей, манъа башкъа байракълар,
Эписи менимки дегиль, менден узакълар.
Бир риджам, тилегим, истегим бар Танърыдан,
Юртумыз, байрагъымыз джанлансын янъыдан.

Байрагъым – ай ярыгъым, сенсиз мен эсирим,
Элимден тюшсень бир кунъ, аф этмез несилим.
Татарлыкъ дегенде, сен акълыма келесинъ,
Байрагъын севмегенге мен дерим «делисинъ».

Буюк халкъ, буюк миллет, кок байракъ саиби,
Байрагъынъ далгъалансын, бунынъ ёкъ айыбы.
«Бал тамчыдан джыйылыр»,
джыйыл сен Ватанда,
Асыл миллий девлетинъ тикленсин янъыдан.

BAYRAĞIM

Acuvsız oldı zaman, tanımay kimseni,
Her şeyni aldı yavur, alalmay tek seni.
Azat Qırım yurtunu körem men tamğaında,
Halqımnıñ keçmişini kâde bir aňanda.

Kerekmey, kerekmey, maña başqa bayraqlar,
Hepisi benimki degil, menden uzaqlar.
Bir ricam, tilegim, istegim bar Tañrıdan –
Yurtumuz, bayrağımız canlansın yañıdan.

Bayrağım – ay yarığım, sensiz men esirim,
Elimden tüşseñ bir kün, af etmez nesilim.
Tatarlıq degende, sen aqlıma kelesiñ,
Bayrağın sevmegenge men derim “delisiñ”.

Büyük halq, büyük millet, kök bayraq saibi,
Bayrağıñ dalğalansın, bunıñ yoq ayıbı.
“Bal tamçıdan cıyılır”,
cıyıl sen Vatanda,
Asıl milliy devletiñ tiklensin yañıdan.

СЕНИНЪ КОЗЪЛЕРИНЪДЕ

Сенинъ козьлеринъде
Йылдызлар корьдим,
Денъизлер корьдим,
Булутлар корьдим.
Ешилъ-ешилъ орманлар,
Гузель янсылар корьдим.

Корьмесе эдим –
Яшамаз эдим,
Къуванмаз эдим,
Язамаз эдим.

Сенинъ козьлеринъде
Агърылар корьдим.
Тамчы-тамчы козьашлар,
Суаль-нидалар корьдим.
Кяде бир кунеш,
Кяде бир айны корьдим.

Корьмесе эдим –
Агъламаз эдим,
Кунешке, айгъа
Къуванмаз эдим.

Сенинъ козьлеринъде
Сени корем ана.
Керек дегиль сёзлер
Козьлеринъ олгъанда.

SENİN KÖZLERİNDE

Senin közlerinde
Yıldızlar kördim,
Denizler kördim,
Bulutlar kördim.
Yeşil-yeşil ormanlar,
Güzel yansılar kördim.

Körmese edim –
Yaşamaz edim,
Quvanmaz edim,
Yazamaz edim.

Senin közlerinde
Ağrılar kördim.
Tamçı-tamçı közyaşlar,
Sual-nidalar kördim.
Kâde bir küneş,
Kâde bir aynı kördim.

Körmese edim –
Ağlamaz edim,
Küneşke, ayğa
Quvanmaz edim.

Senin közlerinde
Seni körem ana.
Kerek değil sözler
Közlerin olğanda.

РУЗГЯРЫМ

Мен энди чокътан кульмейим,
Къальп гуль ерине таш олды.
Дерсинъ ки, кёрым – корьмейим,
Мунълы козьлерге яш толды.

Йыллар-япракълар тёкюле,
Багърымны терк этмей агъры.
Умют юмагъы сёкюле,
Дилимни тилимлей къайгъы.

Рузгярым, сес бер сесиме,
Сырынъ олса, ач сырынъны.
Айланма сен де терсине,
Сёйле манъа хош йырынъны.

Рузгярым, сырлы, рузгярым,
Разым мен сенден, амма айт –
Нечюн дагъылмай эфкярым,
Нечюн озюме озюм ят.

RÜZGÂRIM

Men endi çoqtan külmeyim,
Qalp gül yerine taş oldu.
Dersiñ ki, körım – körmeyim,
Muñlı közlerge yaş toldı.

Yıllar-yapraqlar töküle,
Bağrımnı terk etmey ağrı.
Ümüt yumağı söküle,
Dilimni tilimley qayğı.

Rüzgârım, ses ber sesime,
Sırıñ olsa, aç sıırıñnı.
Aylanma sen de tersine,
Söyle maña hoş yırıñnı.

Rüzgârım, sırlı, rüzgârım,
Razım men senden, amma ayt –
Neçün dağılmay efkârım,
Neçün özüme özüm yat.

БЕКЛЕ МЕНИ, БЕКЛЕГЕНИМ КИБИ...

Гульзарда чокъ гуллер тапа билем,
Тек сен киби гузельни тапамам.
Фиркъат чеккен юрегимни санъа,
Факъат санъа ададым бир тамам.

Бир умюдим бар – сенинъле олмакъ,
Ич бир заман вазгечмем мен ондан.
Бир анъ биле мен яшамам сенсиз,
Дерт-у хасретиме сенсинъ дерман.

Денъиз далгъасыдай баш котерип,
Санъа етип келирим узакътан.
Севгимизге сукъланыр бу дюнъя,
Эрте-ярыкъ уяныр узакъ танъ.

Кене ведалашмакъ вакъты кельсе,
Санъа мен текрар сёйлерим эр анъ:
«Бекле мени, беклегеним киби,
Хасретинъе севгинъ олур дерман».

BEKLE MENİ, BEKLEGENİM KİBİ...

Gülzarda çox güller tapa bilem,
Tek sen kibi güzelnı tapamam.
Fırqat çekken yüregimni saña,
Faqat saña adadım bir tamam.

Bir ümüdüm bar – seniñle olmaq,
Hiç bir zaman vazgeçmem men ondan.
Bir an bile men yaşamam sensiz,
Dert-u hasretime sensiñ derman.

Deñiz dalğasıday baş köterip,
Saña yetip kelirim uzaqdan.
Sevgimizge suqlanır bu dünya,
Erte-yarıq uyanır uzaq tañ.

Kene vedalaşmaq vaqtı kelse,
Saña men tekrar söylerim her an:
“Bekle meni, beklegenim kibi,
Hasretiñe sevgiñ olur derman”.

ЭЙ, ГОНЬЮЛЬ!

Эй, гоньюль, къайда къачарсынъ,
Къайсы къая сыртына.
Ах чекип, къайда яшарсынъ,
Бармай севги дадына.

Эй, гоньюль, дертнинъ дерманы,
Севги деген дуйгъуда.
Ич талмай онынъ керваны,
Омрю кечмей юкъуда.

Эй, гоньюль, янма нафиле,
Янмакъ етер яныкътан.
Ёсманынъ тек бир назыле,
Тепренирсинъ янъыдан.

EY, GÖÑÜL!

Ey, göñül, qayda qaçarsıñ,
Qaysı qaya sırtına.
Ah çekip, qayda yaşarsıñ,
Barımay sevgi dadına.

Ey, göñül, dertniñ dermanı,
Sevgi degen duyğuda.
Hiç talmay onıñ kervanı,
Ömrü keçmey yuquda.

Ey, göñül, yanma nafilə,
Yanmaq yeter yanıqtan.
Yosmanıñ tek bir nazıle,
Teprenirsıñ yañıdan.

РАББИМ

Раббим, кьору бизлерни,
Тюрлю беля-къазадан.
Авут эгри ёллардан,
Яман козьден, назардан.
Даа кьору бизлерни,
Зеэр тилли затлардан.
Учурымгъа ёл туткъан,
Кёр ве топал атлардан.

RABBİM

Rabbim, qoru bizlarni,
Türlü belâ-qazadan.
Avut egri yollardan,
Yaman közden, nazardan.
Daa qoru bizlarni,
Zeher tilli zatlardan.
Uçurımğa yol tutqan,
Kör ve topal atlardan.

СОНЪКИ ДЕРВИШНИНЪ ЭФКЯРЫ

Эй, кок, къанат бердинъ, къанаат къайда?
Юрегимде боран, айт, неджат къайда?
Чарыкъларым тозда, ипранды джуббем,
Нечюн сѣнди кунеш, терс бакъа къуббем?!

Тозлы чарыкъларым – омрюмнинъ озю,
Къайда бакъсанъ дост ёкъ – тек душман юзю.
Йипекдай яйылгъан айланчыкъ ёлда,
Бахткъа къучакъ ачтым, деф олды о да.

Къачып оламадым гъыйбет-и кирден,
Кельди яш башыма къартлыгъым бирден.
Шукюр, бир юрегим эвельки къалды,
Языкъ, къуванчимны къайгъылар чалды.

Кене де алдымда уп-узун ёллар,
Кими котере, кими йыкъа олар.
Ёлджугъа таш атмакъ, бир адет олды,
Арсланлар дюньясы итлерге толды.

Не гузель, эй, кок, багърынъда парылдай
Менгу муршидим – шефкъатлы сары Ай...

SONKI DƏRVIŞNİN EFKÂRI

Ey, kök, qanat berdiñ, qanaat qayda?
Yüregimde boran, ayt, necat qayda?
Çarıqlarım tozda, iprandı cübbem,
Neçün söndi küneş, ters baqa qubbem?!

Tozlu çarıqlarım – ömrümniñ özü,
Qayda baqsan dost yoq – tek düşman yüzü.
Yipekday yayılğan aylançıq yolda,
Bahtqa quçaq açtım, def oldu o da.

Qaçıp olamadım ğıybet-i kirden,
Keldi yaş başıma qartlığım birden.
Şükür, bir yüregim evelki qaldı,
Yazıq, quvançımni qayğılar çaldı.

Kene de aldım da up-uzun yollar,
Kimi kötere, kimi yıqa olar.
Yolcuğa taş atmaq, bir adet oldu,
Arslanlar dünyası itlerge toldı.

Ne güzel, ey, kök, bağrıñda parılday
Mengu mürşidim – şefqatlı sarı Ay...

ЗАМАН

Артта нидже ёллар къалды,
Нидже ёллар беклей даа.
Хатыр-гонъюль демей заман
Эр йыл къоя гизли баа.

Къайсы батакъ, къайсы бир тахт
Бизни беклей – кимсе бильмей.
Эр ким озь ёлуны арай,
Эр ким озь къумыны элей.

Заман исе арткъа бакъмай
Дюдюгини чала бере.
Кимни севе, кимни сёге –
Буны факъат Аллах биле.

Джарты заман сеси тынса,
Янъы заман сеси джайрар.
Инсан огълу Инсан олса –
Онъа эр бир заман ярар.

ZAMAN

Artta nice yollar qaldı,
Nice yollar bekley daha.
Hatır-göñül demey zaman
Her yıl qoya gizli baha.

Qaysı bataq, qaysı bir taht
Bizni bekley – kimse bilmey.
Her kim öz yolunu aray,
Her kim öz qumını eley.

Zaman ise artqa baqmay
Düdügini çala bere.
Kimni seve, kimni söge –
Bunu faqat Allah bile.

Cartı zaman sesi tınsa,
Yañı zaman sesi cayrar.
İnsan oğlu İnsan olsa –
Oña her bir zaman yarar.

КЪАДЫНЛАРГЪА БАГЪЫШЛАВ

Къадын эли айландыра сейярени,
Къайсы эркек севмез ана ве яресин?
Керек дегиль къадын ичюн къурбан чалмакъ,
Етер эфкяр баскъанда гонъюни алмакъ.

Назик эндам, къара къашлар, эля козьлер,
Эльден къачырмайыкъ бу байлыкъны бизлер.
Гъафлет къалсакъ душман бизни къаргъар,
юзьлер,
Алып къачар татар къызын, къалмаз излер.

Йылда бир кере ола мевсим-и баарь,
Бааръни баарь эткен – къадын ве къызлар.
Кимге фес яраша, кимге – фырланта,
Кими пайнозю юре, кимде – къоранта.

Бардыр гузель бир адет – элини опымек,
Эки шей мукъаддестир – Къадын ве Отымек.
Алемдеки эйилик – къадыннынъ иши,
Къадын-къызлар олмаса, нишлер эр киши?!

Ташый юрек астында баланы къадын,
Ана къартайгъан сонъра ким чекер къайдын?
Барып да, къадынлар, биз мугъайтсакъ эгер,
Бизни багъышланъыз, багъышланъыз сизлер.

Айлансын сейяре, айлансын токътамай,
Дюнъялар тургъандже – турсын къадын-апай!

QADINLARĞA BAĞIŞLAV

Qadın eli aylandıra seyyareni,
Qaysı erkek sevmez ana ve yaresin?
Kerek degil qadın içün qurban çalmaq,
Yeter efkâr basqanda gönlünü almaq.

Nazik endam, qara qaşlar, elâ közler,
Elden qaçırmayıq bu baylıqni bizler.
Ğaflet qalsaq duşman bizni qarğar,
yüzler,
Alıp qaçar tatar qızın, qalmaz izler.

Yılda bir kere ola mevsim-i bahar,
Baharni bahar etken – qadın ve qızlar.
Kimgе fes yaraşa, kimgе – fırlanta,
Kimi paynozü yüre, kinde – qoranta.

Bardır güzel bir adet – elini öpmek,
Eki şey muqaddestir – Qadın ve Ötmek.
Alemdeki eyilik – qadınnıñ işi,
Qadın-qızlar olmasa, nişler er kişi?!

Taşıy yürek astında balanı qadın,
Ana qartayğan soñra kim çeker qaydın?
Barıp da, qadınlar, biz muğaytsaq eger,
Bizni bağışlañız, bağışlañız sizler.

Aylansın seyyare, aylansın toqtamay,
Dünyalar turğance – tursın qadın-apay!

БИР ПЕРИ КИБИ (сонет)

Кяр этмеди сенден узакъкъа кеткеним,
Дуйгъум сени нур санып, пешинъден кете.
Бир козь ташлап гонълюмни алгъанынъ ете,
Диване севгининъ эсири экеним.

Бу гъам диярында сенсиз бахт коралмам,
Юрек ура экен – сен ичюн яшарым.
Ашкъ эшкъына озендай толып-ташарым,
Эр шейден вазгечсем, сенден вазгечалмам.

Пейда олдынъ омрюмде бир пери киби,
Беслеген тавлы дуйгъум арта, азизим.
Кунъдюзимнинъ, геджемнинъ сенсинъ саиби.

Ёкъ, бу къадар урулмакъ, берильмек етер,
Десем де озюме, нейлейим, аджизим.
Манъа сенсиз хаятым – олюмден бетер.

BİR PERİ KİBİ (sonet)

Kâr etmedi senden uzaqqa ketkenim,
Duyğum seni nur sanıp, peşindən kete.
Bir köz taşlap gönlümüni alğanıñ yete,
Divane sevginiñ esiri ekenim.

Bu ğam diyarında sensiz baht köralmam,
Yürek ura eken – sen içün yaşarım.
Aşq eşqına özenday tolıp-taşarım,
Her şeyden vazgeçsem, senden vazgeçəlməm.

Peyda oldıñ ömrümde bir peri kibi,
Beslegen tavlı duyğum arta, azizim.
Kündüzimniñ, gecemniñ sensiñ sahibi.

Yoq, bu qadar urulmaq, berilmək yeter,
Desem de özümə, neyleyim, acizim.
Maña sensiz hayatım – ölümədən beter.

ДЕРТЛИ ЮРЕК

Толгъун айнынъ аэнкине
Къулакъ салды дертли юрек.
Талгъын сесни динълеерек,
Ойгъа далды дертли юрек.

«Шу къаранлыкъ ичерсинде
Мен бир озюм, – деди юрек –
Мевлям да ай киби озю,
Онда да бар дертли юрек.

Акси алда эр бир гедже,
Ай агъламаз эди бойле...
Дерлер йылдыз тюшсе ерге,
Бир арзу эт, олур илле.

Тюшти йылдыз. Насыл арзу?
Бир арзу эйлемек керек!
Сагълыкъ? Кимге?! Онъа, бунъа...
Яшасын мейвалы терек!

Тынчлыкъ? Къайда корьдинъ оны,
Тынчлыкъ бар бир ерде, о да –
Дженнет. Пара?! Пара керек.
Фукъареге ондан файда.
(Амма къайда?)

Бельки бираз намус? Онъа?!
Я онда бар эди намус!
Дейсинъ къалды кечмиште?
Ярдым этсин азрет Юнус!

DERTLİ YÜREK

Tolğun aynın ahenkine
Qulaq saldı dertli yürek.
Talğın sesni dinleyerek,
Oyğa daldı dertli yürek.

“Şu qaranlıq içersinde
Men bir özüm, – dedi yürek –
Mevlâm da ay kibi özü,
Onda da bar dertli yürek.

Aksi halda her bir gece,
Ay ağlamaz edi böyle...
Derler yıldız tüşse yerge,
Bir arzu et, olur ille.

Tüşti yıldız. Nasıl arzu?
Bir arzu eylemek kerek!
Sağlıq? Kimge?! Oña, buña...
Yaşasın meyvalı terek!

Tınçlıq? Qayda kördiñ onı,
Tınçlıq bar bir yerde, o da –
Cennet. Para?! Para kerek.
Fuqarege ondan fayda.
(Amma qayda?)

Belki biraz namus? Oña?!
Ya onda bar edi namus!
Deysiñ qaldı keçmişte?
Yardım etsin hazret Yunus!

Бильги! Эбет, бир арзум бар, –
Санъа, манъа азчыкъ бильги.
(Сырадан къалмайыкъ, етер!)
Бу, Гаспралынынь тилеги.

Къомшунъ онъса, сен де къуванъ,
О огренсе, сен де огрен.
Биль ки, сени буюк миллет,
Бош бир ерде тѣремеген...

Толгъун айнынь аэнкине,
Къулакъ салды дертли юрек.
Джумле алем юкълагъанда,
Талгъын бир сес динълеерек.

Bilgi! Ebet, bir arzum bar, –
Saña, maña azçıq bilgi.
(Sıradan qalmayıq, yeter!)
Bu, Gaspralınıñ tilegi.

Qomşuñ oña, sen de quvañ,
O ögrense, sen de ögren.
Bil ki, seni büyük millet,
Boş bir yerde töremegen...

Tolğun aynıñ ahenkine,
Qulaq saldı dertli yürek.
Cümle alem yuqlağanda,
Talğın bir ses diñleyerek.

УМЮТ

Яныкъ гонълюм,
Яма тутмаз
Бир алгъа кельсе,
Къайгъы ве дерт
Тыныш бермей
Багърымны дельсе,
Тутар мени
Бу аятта,
Силинмез умют.
Сонъки нефес
Чыкъмагъандже,
Енъильмез умют...

ÜMÜT

Yanıq göñlüm,
Yama tutmaz
Bir halğa kelse,
Qayğı ve dert
Tınış bermey
Bağrımni delse,
Tutar meni
Bu hayatta,
Silinmez ümüt.
Soñki nefes
Çıqmağance,
Yeñilmez ümüt...

УЧ, КЪАЛЬБИМ ...

*«Къальб дегени бир къуштыр,
дюньяны кезер»
(Халкъ чынъындан)*

Уч, къальбим, уч!
Мавы семадан ерни козетип,
Дызман дагъларнынъ уджуна етип,
Магърур-магърур авелень,
Кучюнъе къошулсын кучь!

Уч, къальбим, уч!
Джумле алемге теменна эйлеп,
Къаргъышлар дегиль, алгъышлар сёйлеп,
Урь къарталдай авелень,
Урь къарталдай уч!

UÇ, QALBİM ...

*“Qalb degeni bir quştır, dünyanı kezer”
(Halq çıñından)*

Uç, qalxim, uç!
Mavı semadan yerni közetip,
Dızman dağlarını ucuna yetip,
Mağrur-mağrur avelen,
Küçüne qoşulsın küç!

Uç, qalxim, uç!
Cümle alemge temenna eylep,
Qarğışlar degil, alğışlar söylep,
Ür qartalday avelen,
Ür qartalday uç!

БОРАН

Юрекни ушютме, эй, кърлы боран,
Башымнынъ устюнде сен тепме хоран.
Бузлы нефесинънен сарылма манъа,
Гъам-кедерлер сачмакъ етмейми санъа?

Билем мен, эрте-кеч, кунеш де чыкъар,
Сыджакъ шавлелернен сени де йыкъар.
О заман дагъылыр ичимде къааръ,
Сувукъ къыш ерине келир бир бааръ.

BORAN

Yürekni üşütme, ey, qarlı boran,
Başımın üstünde sen tepme horan.
Buzlu nefesiñnen sarılma maña,
Ğam-kederler saçmaq yetmeymi saña?

Bilem men, erte-keç, küneş de çıxar,
Sıcaq şavlelernen seni de yıqar.
O zaman dağılır içimde qahar,
Suvuq qış yerine kelir bir bahar.

КЪАРА ВЕ АКЪ

Къара ве акъ
Курешелер.
Къазанмакъчюн
Гонълюнъде ер.

Къара ве акъ
Курешсинлер.
Къазансынлар
Озюне ер.

Амма къалсын
Гонълюнъде ер –
Ана ичюн,
Ватан ичюн,
Севги ичюн.

QARA VE AQ

Qara ve aq
Küreşeler.
Qazanmaqçün
Gönlüñde yer.

Qara ve aq
Küreşsinler.
Qazansınlar
Özüne yer.

Amma qalsın
Gönlüñde yer –
Ana içün,
Vatan içün,
Sevgi içün.

МЕН ДЮНЬЯНЫ БИЛЬМЕЙИМ

Мен дюньяны бильмейим,
Дюнья мени бильмей.
Ялысына чыкъарып,
Назарыма ильмей.

Серсем киби адашам,
Догъру, тюзгюн ёлда.
Гъам чокълаша юк олып,
Умют сёне къорда.

Сонъ гъайрыдан туташа,
Мени огге итей:
«Сонъ нефескедже яша!», –
Деп кучъ бермек истей.

Мен дюньяны бильмейим,
Дюнья мени бильмей.
Гедже куньдюзден къачып,
Якъын биле кельмей.

Янып сёнген ай нуру,
Аджеп, нелер дуя?
Нуруны эм догъура,
Эм ольдюре дюнья.

MEN DÜNYANI BİLMİYİM

Men dünyanı bilmeyim,
Dünya meni bilmey.
Yalısına çıxarıp,
Nazarıma ilmey.

Sersem kibi adaşam,
Doğru, tüzgün yolda.
Gam çoqlaşa yük olup,
Ümüt söne qorda.

Soñ ğayrıdan tutaşa,
Meni ögge itey:
“Soñ nefeskece yaşa!”, –
Dep küç bermek istey.

Men dünyanı bilmeyim,
Dünya meni bilmey.
Gece kündüzden qaçıp,
Yaqın bile kelmey.

Yanıp söngen ay nuru,
Acep, neler duya?
Nurunı hem doğura,
Hem öldüre dünya.

МИЛЛИЙ АВА

Орталыкъята бирев
Чалса миллий авалар.
Унутыла экен
Элем, дерт ве давалар.

Уста ола билем
Тюрлю-тюрлю саада.
Тек чалгъыджы киби
Мен чалалмам санада.

Динълемекчюн догъдым,
Шукюр олсун бунъя да.
Миллий ава – дева,
Эр бир гъамдан дюньяда.

MİLLİY AVA

Ortalıqta birev
Çalsa milliy avalar.
Unutıla eken
Elem, dert ve davalar.

Usta ola bilem
Türlü-türlü saada.
Tek çalğıcı kibi
Men çalalmam sanada.

Diñlemekçün doğdım,
Şükür olsun buña da.
Milliy ava – deva,
Her bir ğamdan dünyada.

ГОГЕРДЖИН*

Юртуна учкъан гогерджин
Бир шахнынъ къолуна тюшти.
Артыкъ къуш алтын къафесте
Не кунъ коръди, не де учты.

Къуртарды Аллах-Тааля
Бахты къара гогерджинни.
Къушчыкъ къафестен къуртулды –
Шах яна, туталмай кинни.

Гогерджин тувгъан юртуна
Ёл алып, тез учып келе.
Амма юрту, ах, виране,
Дерсинъ кечти бир зельзеле.

«Не керек шахнынъ къафеси
Алтындан олса да, тюзгюн.
Манъа озъ ювам керектир, –
деди къуш, – чёксе де бутюн».

*Алишер Навоийнинъ мевзусы

GÖGERCİN*

Yurtuna uçqan gögercin
Bir şahniñ qoluna tüşti.
Artıq quş altın qafeste
Ne kün kördi, ne de uçtı.

Qurtardı Allah-Taalâ
Bahtı qara gögercinni.
Quşçıq qafesten qurtuldı –
Şah yana, tutalmay kinni.

Gögercin tuvğan yurtuna
Yol alıp, tez uçıp kele.
Amma yurtu, ah, virane,
Dersiñ keçti bir zelzele.

“Ne kerek şahniñ qafesi
Altından olsa da, tüzgün.
Maña öz yuvam kerektir, –
dedi quş, – çökse de bütün”.

*Alişer Navoiyniñ mevzusu

ДЮНЬЯ ЗИЙНЕТИ

Такъдир хиянетине –
Бир кульдим, бир агъладым.
Бу дюнья зийнети не –
Санъа бакъып анъладым.
Юзюмдеки гъамларым –
Сен кульгенъде силине.
Насыл нурлу танъларым –
Сени коръсем билине.

DÜNYA ZİYNETİ

Taqdir hiyanetine –
Bir küldim, bir ağladım.
Bu dünya ziyneti ne –
Saña baqıp añladım.
Yüzümdeki ğamlarım –
Sen külgeñde siline.
Nasıl nurlu tañlarım –
Seni körsem biline.

ИНАНДЫ

Инанды о терекке,
Терек янды, куль олды.
Инанды о гуллерге,
Гуллер сарарды, солды.
Инанды о еллерге,
Еллер токътамай кечти.
Инанды севгилине,
О да башкъасын сечти.
Инанды дост сёзюне,
Не дост къалды, не сёзю.
Энди инанмай адам,
Атта озюне-озю.

İNANDI

İnandı o terekke,
Terek yandı, kül oldu.
İnandı o güllerge,
Güller sarardı, soldı.
İnandı o yellerge,
Yeller toqtamay keçti.
İnandı sevgiline,
O da başqasın seçti.
İnandı dost sözüne,
Ne dost qaldı, ne sözü.
Endi inanmay adam,
Hatta özüne-özü.

КИТАП ИЧИНДЕ...

1.

Дюнья икмети –
Китап ичинде.
Сёзнинъ кыймети –
Китап ичинде.
Къаарь-къасевет –
Китап ичинде.
Шефкъат ве нефрет –
Китап ичинде.
Шадлыкъ нагъмеси –
Китап ичинде.
Ватан нефеси –
Китап ичинде...

Ачсанъ китапны,
Бакъсанъ ичине:
Оны ачарсынъ,
Кене ве кене.

2.

Кече асырлар,
Тахтлар йыкыла.
Анджакъ бир Китап,
Биз иле къала.

KİTAP İÇİNDE...

1.

Dünya hikmeti –
Kitap içinde.
Sözniñ qıymeti –
Kitap içinde.
Qahar-qasevet –
Kitap içinde.
Şefqat ve nefret –
Kitap içinde.
Şadlıq nağmesi –
Kitap içinde.
Vatan nefesi –
Kitap içinde...

Açsañ kitabnı,
Baqsañ içine:
Onı açarsıñ,
Kene ve kene.

2.

Keçe asırlar,
Tahtlar yıqıla.
Ancaq bir Kitap,
Biz ile qala.

БИР МЕКТЮПТЕН

Ах, сени, дюльберим,
Ах, меним перим.
Сенинь козьлеринье
Асрет козьлерим.

Ах, ярем – лялемсинь,
Янымда дегиль
Хульямда оськен.
Мен исе... эссиз,
Гъамлы бир рузгарым,
Кольгесиз, сенсиз
Бир озю эскен.

BİR MEKTÜPTEN

Ah, seni, dölberim,
Ah, benim perim.
Seniñ közleriñe
Hasret közlerim.

Ah, yarem – lâlemsiñ,
Yanımda degil
Hülyamda ösken.
Men ise... essiz,
Ėamlı bir rüzgârım,
Kölgesiz, sensiz
Bir özü esken.

АДАМГЪА

Такъдир къануны бар,
Эр кес де хабердар:
Къашкъыр он йыл яшар,
Къаргъа – юз йыл къадар.

Къашкъырлардан азджа,
Яшарым, деп къоркъма.
Яшама къаргъадай,
Башынъ гъамгъа сокъма.

Ракъамлар ракъамдыр –
Он олсун, я юз.
Адам да адамдыр
Къарартмаса юзь.

ADAMĞA

Taqdir qanunı bar,
Her kes de haberdar:
Qaşqır on yıl yaşar,
Qarğa – yüz yıl qadar.

Qaşqırlardan azca,
Yaşarım, dep qorqma.
Yaşama qarğaday,
Başın ğamğa soqma.

Raqamlar raqamdır –
On olsun, ya yüz.
Adam da adamdır
Qarartmasa yüz.

СЕБАТ ЭТ...

Къаплап алды ичимни эеджан,
Нейлейим, меним, шахане мерджан?
Диване эте назлы сёзлеринь,
Дал-фидан боюнъ, сырлы козьлеринь.

Улькюн олса да феза-и алем,
Сенсиз тардыр о, ичимде элем.
Себат эт, дейлер, юджедир Аллах,
Сарарсынъ оны бир кунъ, иншаллах.

SEBAT ET...

Qaplap aldı içimni heyecan,
Neyleyim, benim, şahane mercan?
Divane ete nazlı sözleriñ,
Dal-fidan boyuñ, sırlı közleriñ.

Ülkün olsa da feza-i alem,
Sensiz tardır o, içimde elem.
Sebat et, deyler, yücedir Allah,
Sararsıñ onı bir kün, inşallah.

ТАНЪ ВАКЪТЫНДА

Юкъудан сонъ
Козъ ачкъан чыкъ.
Къайда бакъсанъ
Анда сачыкъ.

Бир елемик
Кечкен демин.
Чыбалтырып
От перчемин.

Кунеш яваш
Котериле.
Парлакъ янып
О, тириле.

Алем узыре
Кериле танъ.
Джоша юрек
Севдалыкътан.

TAÑ VAQTINDA

Yuqudan soñ
Köz açqan çıq.
Qayda baqsañ
Anda saçıq.

Bir yelemik
Keçken demin.
Çıbaltırıp
Ot perçemin.

Küneş yavaş
Köterile.
Parlaq yanıp
O, tirile.

Alem üzre
Kerile tañ.
Coşa yürek
Sevdalıqtan.

ГЪАМСЫЗ БИР ОМЮР ИЧЮН...

«Гъамсыз бир омюр ичюн нелер феда
этмездим».*
Мас-мавы кокке тараф, учып кери энмездим.
Шефкъатлы рузгяр иле, достлашып
да яшардым.
Бир тамчы сувгъа конип, Айда юва ясардым.

Амма къанатым къырыкъ.
Ерге тарта бугъавлар.
Аман бермеген гъамлар – йыкъа, сыкъа,
богъалар...
Кокке ынтыла юрек. Бахтын арай кунеште.
Факъат бильмей бу юрек янаджагъын атеште.

*Э. Эрва Озътюркнинъ сатыры

ĞAMSIZ BİR ÖMÜR İÇÜN...

“Ğamsız bir ömür içün neler feda
etmezdim”.*

Mas-mavı kökke taraf, uçıp keri enmezdim.
Şefqatlı ruzgâr ile, dostlaşıp
da yaşardım.

Bir tamçı suvğa könip, Ayda yuva yasardım.

Amma qanatım qırıq.

Yerge tarta buğavlar.

Aman bermegen ğamlar – yıqa, sıqa,
boğalar...

Kökke ıntıla yürek. Bahtın aray küneşte.
Faqat bilmey bu yürek yanacağın ateşte.

*E. Erva Öztürkniñ satırı

ДОГЪРУ АЙТАСЫНЪЫЗ

Догъру айтасынъыз, достлар,
Адиль курешчидир шаир.
Тешсе де багърыны окълар,
Хакъ сёз онынъ ичюн къадир.

О, кёр дюньяда козь арай,
Базан не япкъанын корьмей.
Къурса да озюне сарай,
Факъат тек шиирде ольмей.

DOĞRU AYTASIÑIZ

Doğru aytasıñız, dostlar,
Adil küreşçidir şair.
Teşse de bağrını oqlar,
Haq söz onıñ içün qadır.

O, kör dünyada köz aray,
Bazan ne yapqanın körmey.
Qursa da özüne saray,
Faqat tek şiiirde ölmey.

БОШЛУКЪ

Къоджаман дюньяда, земане чагъда,
Къайдан келип чыкъты бу къадар бошлукъ?
Юксекте, ашада, солда ве сагъда,
Бизни ютып ала бу гъаддар бошлукъ.

Оны козь коралмай, ис эте юрек.
Бугунъ къайда бакъсанъ, эр ерде бошлукъ.
Бошлукъ арамызда токътамай юре,
Йырларда, макъамда, сёзлерде бошлукъ.

Къартайгъан дюньяны ёгъура бошлукъ,
Инсанда инсафны тюкеткен бошлукъ.
Сонъу ёкъ нефретни догъура бошлукъ,
Къальплерде ташларны буюткен бошлукъ.

BOŞLUQ

Qocaman dünyada, zəmanə çağda,
Qaydan kəlip çıqtı bu qədər boşluq?
Yüksəkə, aşada, solda və sağda,
Bizni yutıp ala bu gəddar boşluq.

Onı köz körəlməy, his ete yürek.
Bugün qayda bəqsañ, er yerdə boşluq.
Boşluq aramızda toqtamay yüre,
Yırlarda, məqamda, sözlərdə boşluq.

Qartayğan dünyanı yoğura boşluq,
İnsanda insafnı tüketkən boşluq.
Sənu yox nəfretni doğura boşluq,
Qəlplərdə təşlarnı büyütəkən boşluq.

КЪАЛЫП

Къальп килитли я да ташдай,
Къальп чокъракъдай тер-темиз.
Къальп сокъур я да сагъыр,
Къальп – далгъалы бир денъиз.

Инсан къальбине зар ола,
Къалем эхли – шаирлер.
Сёзлерин къальпке нагъышлай,
Алем эли – шаирлер.

Къальбини унута шаир,
Башкъа къальпке кельгенде.
Къальплерара узвий копюр,
Къура шаир кульгенде.

Базан шаир перванедай,
Янып бите пек эрте.
Къальби якъкъан буюк севги
Дестан ола тиллерде.

Шаир ичюн къальп джемалы,
Къаранлыкъта кунештир.
Къальп бир сес чыкъармаса да,
Оны шаир эшитир.

Ильки Кябе – къальбимизге,
Шаир талпынса эгер.
Билинъиз, онынъ къальбинде,
Севги ярата эсер.

QALP

Qalp kilitli ya da taşday,
Qalp çoqraqday ter-temiz.
Qalp soqur ya da sağır,
Qalp – dalğalı bir deñiz.

İnsan qalbine zar ola,
Qalem ehli – şairler.
Sözlerin qalpke nağışlay,
Alem eli – şairler.

Qalbini unuta şair,
Başqa qalpke kelgende.
Qalplerara üzviy köpür,
Qura şair külgende.

Bazan şair pervaneday,
Yanıp bite pek erte.
Qalbi yaqqan büyük sevgi
Destan ola tillerde.

Şair içün qalp cemalı,
Qaranlıqta küneştir.
Qalp bir ses çıqarmasa da,
Onı şair eşitir.

İlki Kâbe – qalbimizge,
Şair talpınsa eger.
Biliñiz, onıñ qalbinde,
Sevgi yarata eser.

ЯЗ МЕВСИМИ

Недир бу – яз мевсими?
Яз – бу, сыджакъ авалар.
Энъ кунешли, хош айлар.
Къувнакъ бала-чагъалар,
Раатлана, ойнайлар.

Недир бу – яз мевсими?
Язда пише мейвалар.
Яз – сеферлер ве денъиз.
Эр демнинъ къадрин билип,
Зевкъ алынъ, эринменъиз.

Недир бу – яз мевсими?
Илъхам, севинч чокърагъы,
Чечеклер гонъюль охшай.
Тоялмаймыз биз язгъа,
Муджизе сюре – учъ ай!

YAZ MEVSİMİ

Nedir bu – yaz mevsimi?
Yaz – bu, sıcaq havalar.
Eñ küneşli, hoş aylar.
Quvnaq bala-çağalar,
Rahatlana, oynaylar.

Nedir bu – yaz mevsimi?
Yazda pişe meyvalar.
Yaz – seferler ve deñiz.
Her demniñ qadrin bilip,
Zevq alıñ, erinmeñiz.

Nedir bu – yaz mevsimi?
İlham, sevinç çoqrağı,
Çeçekler göñül ohşay.
Toyalmaymız biz yazğa,
Mücize süre – üç ay!

ЯЗНЕН САГЪЛЫКЪЛАШУВ

Энъ кунешли мевсим артта къалды.
Унутылырмы о сыджакъ куньлер?!
Эп берабер кечкен узакъ ёллар?
Унутылырмы о бахтлы аньлер?!..

Къайда шимди язда кульген нурлар?
Къайтып кельсейдинъ, эй, назлы июль!
Тезден бир йыл кечер. Бугунъ исе
Сагълыкълашамыз биз мелюль-мелюль.

Артыкъ ешилъ дегиль, сары килим
Къара топракъны бус-бутюн къаплар.
Сюрю-сюрю гурьлеп учкъан къушлар,
Язны сагъынып, йырларын айтар.

Алтын бир кузь, безаз бир къыш олсун,
Санъа асретим, севимли язым.
Сен олгъанда дертли юрек джоша,
Сенсиз къалгъанда тына шенъ сазым.

YAZNEN SAĞLIQLAŞUV

Eñ küneşli mevsim artta qaldı.
Unutılırmı o sıcaq künler?!
Hep beraber keçken uzaq yollar?
Unutılırmı o bahtlı anler?!..

Qayda şimdi yazda külgen nurlar?
Qaytıp kelseydiñ, ey, nazlı iyül!
Tezden bir yıl keçer. Bugün ise
Sağlıqlaşamız biz melül-melül.

Artıq yeşil degil, sarı kilim
Qara topraqñı būs-bütün qaplar.
Sürü-sürü gürlep uçqan quşlar,
Yaznı sağıñıp, yırların aytar.

Altın bir küz, beyaz bir qış olsun,
Saña hasretim sevimli yazım.
Sen olğanda dertli yürek coşa,
Sensiz qalğanda tına şeñ sazım.

КЪАВЕ

Бир фильджан къавенен башлана эр кунь,
Лезетли къавеге, аджеп, не етер!
Селямдан сонъ къаве – мусафир ичюн,
Хатыры хош олсун, дагъылсын кедер.

Сыджакъ къаве гонъюль – берир ве алыр,
Иритир синеге япышкъан бузны.
Бир фильджан омюрлик акъылда къалыр,
Ич кимсе къаведен айырмаз бизни.

QAVE

Bir filcan qavenen başlana her kün,
Lezetli qavege, acep, ne yeter!
Selâmdan soñ qave – musafir içün,
Hatırı hoş olsun, dağılsın keder.

Sıcaq qave göñül – berir ve alır,
İritir sinege yapışqan buznu.
Bir filcan ömürlük aqıl da qalır,
Hiç kimse qaveden ayırmaz bizni.

ЭКИ ДЕНЪИЗ

Эки денъиз –
Бири мавы, бири Къара,
Бир-бирине бакъа.
Де Къарасы къабара,
Де мавысы акъа.

Экиси де сырдаш,
Бири тюпсиз,
Бири сынъырсыз.
Къарасында балыкъ чокъ,
Мавысында йылдыз.

Мен де къара топракъ –
Багърымда чёлюм,
Дагъ, орманларым бар.
Лякин юрегимде
Чырпына далгъалар.

EKİ DEÑİZ

Eki deñiz –
Biri mavı, biri Qara,
Bir-birine baqa.
De Qarası qabara,
De mavısı aqa.

Ekisi de sırdaş,
Biri tüpsiz,
Biri sınırsız.
Qarasında balıq çoq,
Mavısında yıldız.

Men de qara topraq –
Bağrımnda çölüm,
Dağ, ormanlarım bar.
Lâkin yüregimde
Çırpına dalğalar.

ТАНЫМАДЫМ

Мен бугунь озюмни танымадым,
Тикиле кузыгюден ят адам.
Бу ерде муамма кузыгюдедир,
О мени танымай сабадан.

Я да мен озюмни танымадым,
Куськюнлик ярашмай юзюме.
Кузыгюге бир кулип якъын бардым,
Шу анъде мен кельдим озюме.

TANIMADIM

Men bugün özümni tanımadım,
Tikile küzgüden yat adam.
Bu yerde muamma küzgüdedir,
O meni tanımay sabadan.

Ya da men özümni tanımadım,
Küskünlik yaraşmay yüzüme.
Küzgüge bir külip yaqın bardım,
Şu ande men keldim özüme.

ОКЪУНЪЫЗ ШИИРНИ

Шеньлендирсе де, агълатса да о сизни,
Окъунъыз шиирни, йырланъыз шиирни.

Джан иле сёзни мерджан эйлеген шаир, Бу
омюр-салагъачта энъ буюк бир сыр.

Дертли шаир язаркен, сизни эслеген,
Шиирге къалып-кунештен нурын эклеген.

Дуадан унутманъыз ич бир шаирни,
Окъунъыз шиирни, йырланъыз шиирни.

OQUÑIZ ŞİİRİNİ

Şeñlendirse de, ağlatsa da o sizni,
Oquñız şiiirni, yırlañız şiiirni.

Can ile sözni mercan eylegen şair,
Bu ömür-salağaçta eñ büyük bir sır.

Dertli şair yazarken, sizni eslegen,
Şiirge qalp-küneşten nurın eklegen.

Duadan unutmañız hiç bir şairni,
Oquñız şiiirni, yırlañız şiiirni.

ДАА БИР ПЫТАЧЫКЪ...

*(Учъ яшында вефат эткен
Фериденинъ хатырасына)*

Даа бир пытачыкъ япракъсыз къалды?
Топракъкъа комюльди сонъки козьяшы.
Гонълюмни парчалай – ах-у ферьядлар, –
Инсандан хатыра – оксюз башташы.

Не эди гунахы? Бармыды сучы?
Шу фаний дюньяда корьдими бир бахт?!
Гульдай осерди – япракълар солды,
Кулькюси янгъырай ... узакътан, эйхат.

Умютлер, кенъ ёллар – кесильди бирден,
Инсансыз къалдылар, ёлджусыз олар!
Къайтылмаз мекянгъа учты бир къушдай...
Энди тек дуагъа узана къоллар.

DAHA BİR PITAÇIQ...

(Üç yaşında vəfat etken Feridenin hatırasına)

Daha bir pitaçiq yapraqsız qaldı.
Topraqqa kömüldi soñki közyaşı.
Gönlümüni parçalay – ah-u feryadlar, –
İnsandan hatıra – öksüz baştaşı.

Ne edi günahı? Barmıdı suçı?
Şu faniy dünyada kördimi bir baht?!
Gülday öserdi – yapraqlar soldı.
Külküsi yañğıray ... uzaqtan, eyhat.

Ümütler, keñ yollar – kesildi birden,
İnsansız qaldılar, yolcusız olar!
Qaytılmaz mekânğa uçtı bir quşday...
Endi tek duağa uzana qollar.

ДЮНЬЯ ЭДИНЪ...

Юнус Къандымгъа

Дюнъя эдинъ, аят эдинъ, феза эдинъ,
Сени джойгъан миллетинъе эйхат энди.
Кунеш эдинъ, рузгяр эдинъ, зия эдинъ,
Дертке тойгъан миллетинъе эйхат энди.

Геми эдинъ, демир эдинъ, девир эдинъ,
Сени джойгъан денъизинъе эйхат энди.
Къая эдинъ, къартал эдинъ, мешъаль эдинъ,
Сенсиз янгъан эр изинъе эйхат энди.

Шаир эдинъ, Мевлям шаат, шаир эдинъ,
Санъа мухтадж къалеминъе эйхат энди.
Шиир сахрасында гуллер терген эдинъ,
Аджиз козьяш-налемиме эйхат энди.

DÜNYA EDİŇ...

Yunus Qandımğa

Dünya ediň, hayat ediň, feza ediň,
Seni coyğan milletiňe eyhat endi.
Küneş ediň, rüzgâr ediň, ziya ediň,
Dertke toyğan milletiňe eyhat endi.

Gemi ediň, demir ediň, devir ediň,
Seni coyğan deňiziňe eyhat endi.
Qaya ediň, qartal ediň, meşal ediň,
Sensiz yangan er iziňe eyhat endi.

Şair ediň, Mevlâm şaat, şair ediň,
Saňa muhtac qalemiňe eyhat endi.
Şiir sahrasında güller tergen ediň,
Aciz közyaş-nalemime eyhat endi.

НУРГЪА ТАЛПЫНА

Шерьян Алиге

Кёрлар алеминде,
Шаир корюджи.
Сёзлер инджи олса,
О бир орюджи.
Къалем уджундаки
Нургъа талпына.

Хакъ сёз де гъалиптир,
Бинъ бир гъыйбетке.
Башын эгмейджектир,
Тайпынмаз четке.
Мерджан данелери,
Нургъа талпына.

Шиир ольмейджектир,
Шаир бар экеч.
Ильхам ёлу битмез,
Хайыр бар экеч.
Омюр далгъалары,
Нургъа талпына.

NURĞA TALPINA

Şeryan Alige

Körlar aleminde,
Şair körüci.
Sözler inci olsa,
O bir örüci.
Qalem ucundaki
Nurğa talpına.

Haq söz de ğalıptır,
Biñ bir ğıybetke.
Başın egmeycektir,
Taypınmaz çetke.
Mercan daneleri,
Nurğa talpına.

Şiir ölmeycektir,
Şair bar ekeç.
İlham yolu bitmez,
Hayır bar ekeç.
Ömür dalğaları,
Nurğa talpına.

ЭСКИ ГЕМИ (сонет)

Закир Калмыковгъа

Бир лиманда корьдим сени, эски геми,
Сен пайнозю турдынъ, агъыр яс туткъандай,
Озь ичине нидже элемни юткъандай,
Энди эркин далгъа оплай сени, демир.

Сен чокъ кездинъ, нидже гузель иллер бойлап,
Денъиз узьре къушдай учтынъ магърур-магърур,
Шимди унутылмаз о куньерни ойлап,
Ах чекесинъ. Санъа ёлгъа чыкъмакъ зарур.

Буны анъласа анълай факъат чагъала,
Аджиздир о, бошуна сени чагъыра, —
Янъы геми сеяхаткъа азырлана.

Къуванъ, сени йыкътыралмады фуртуна,
Эбедий оладжам дегенлер алдана.
Сен батмадынъ. Къайтып кельгенсинъ
юртунъа...

ESKİ GEMİ (sonet)

Zakir Kalmıkovğa

Bir limanda kördim seni, eski gemi,
Sen paynozü turdın, ağır yas tutqanday,
Öz içine nice elemni yutqanday,
Endi erkin dalğa oynay seni, demir.

Sen çox kezdiñ, nice güzel iller boylap,
Deñiz üzre quşday uçtıñ mağrur-mağrur,
Şimdi unutulmaz o künlerni oylap,
Ah çekesiñ. Saña yolğa çıqmaq zarur.

Bunı añlasa añlay faqat çağala,
Acizdir o, boşuna seni çağıra, –
Yañı gemi seyahatqa azırlana.

Quvañ, seni yıqtıralmadı furtuna,
Ebediy olacam degenler aldana.
Sen batmadıñ. Qayıp kелgensiñ
yurtuña...

БУГУНЬ СЕНИ КЕНЕ ХАТЫРЛАДЫМ (верлибр)

Къаранфиль башын эгди.
Мен онъа бакъып,
Сени хатырладым.
Коктен нурлар акъкъанда
Мен шу нурларны
Санъа ошаттым.
Уфакъ къушлар нелердир
Йырлай эдилер.
Буюк севги акъкъында
Олса керек.
Ким биле. Бельки де ойледир.
Мен оларны динълеп,
Сени тюшюндим.
Баре къол узатып да,
Сарып алса эдим белинъни.
Алып опъсе эдим эллеринъни,
Леблеринъни...
Ич олмадым бир бакъса эдим
Козълеринъе...
Сен гонълюмни алдынъ –
Къайтармадынъ.
Къайтарсанъ да алмаз эдим.

Эвелькиси киби...
Кель, биз эвелькиси киби
Берабер олайыкъ.
Олсун ружаларда, олсун бираз сонъра
Амма берабер,

BUGÜN SENİ KENE HATIRLADIM (verlibr)

Qaranfil başın egdi.
Men oña baqıp,
Seni hatırladım.
Kökten nurlar aqqanda
Men şu nurlarnı
Saña oşattım.
Ufaq quşlar nelerdir
Yırlay ediler.
Büyük sevgi haqqında
Olsa kerek.
Kim bile. Belki de öyledir.
Men olarnı diñlep,
Seni түşündim.
Bare qol uzatıp da,
Sarıp alsa edim beliñni.
Alıp öpse edim elleriñni,
Lebleriñni...
Hiç olmadım bir baqsa edim
Közleriñe...
Sen göñlümni aldıñ –
Qaytarmadıñ.
Qaytarsañ da almaz edim.

Evelkisi kibi...
Kel, biz evelkisi kibi
Beraber olayıq.
Olsun rüyalarda, olsun biraz soñra
Amma beraber,

ян-яна,
омуз-омузгъа,
эль-эльге...

Бугунъ сени кене хатырладым,
Кене къувандым, агъладым.
Иени анъгъан бир Саф* киби –
Сени ве тек сени хатырладым.

* Ие ве Саф – Дженгиз Дагъджынынъ «Янсылар» хатырлавларында бир-бирине ашкъ олгъан къараманларнынъ адлары.

yan-yana,
omuz-omuzğa,
el-elge...

Bugün seni kene hatırladım,
Kene quvandım, ağladım.
İyeni añğan bir Saf* kibi –
Seni ve tek seni hatırladım.

* İye ve Saf – Cengiz Dağcınıñ “Yansılar” hatırlavlarında bir-birine aşq olğan qahramanlarınñ adları.

БИР ЭРКИНЛИК ДУЯРЫМ... (верлибр)

*«Джаны дарагъачта олгъан бир адам ичюн
дуанынъ кучю буюктир»
Дж. Дагъджы.*

1.

Джаным бугунъ
Кене дарагъачта.
Ким оны аскъан?! Сен дегильсинъ кок,
Сен дегильсинъ – анам.
Мен озюм астым.
Бильмей, истер-истемезден
Сувукъ батакъларгъа батып.
Бинъ кере янъылып, якъылып, тирилип...
Талдым. Де къалкъмакъ, де батмакъ.
Алдым къалем. Тюштим сёзлер дерьясына.
Дым къаранлыкъта не яза билем?!
Къан акъызып, агъламаса юрек,
Анълармы недир – бугъавлы юремек!

2.

Джаным бугунъ
Кене дарагъачта.
Кунеш бугунъ кене кокте.
Къушлар бугунъ кене оте.
Кене рузгяр узакълардан келе
Ёл-ызларда тоз-чёпни обалап,
Четке ташлап, ёлун девам эте.

BİR ERKİNLİK DUYARIM...

(verlibr)

*“Canı darağaçta olğan bir adam için
duanın küçü büyüktür”
C. Dağcı.*

1.

Canım bugün
Kene darağaçta.
Kim onı asqan?! Sen degilsin kök,
Sen degilsin – anam.
Men özüm astım.
Bilmey, ister-istemezden
Suvuq bataqlarğa batıp.
Biñ kere yañılıp, yaqılıp, tirilip...
Taldım. De qalqmaq, de batmaq.
Aldım qalem. Tüştim sözler deryasına.
Dım qaranlıqta ne yaza bilem?!
Qan aqızıp, ağlamasa yürek,
Añlarmı nedir – buğavlı yürmek!

2.

Canım bugün
Kene darağaçta.
Küneş bugün kene kökte.
Quşlar bugün kene öte.
Kene rüzgâr uzaqlardan keke
Yol-ızlarda toz-çöpni obalap,
Çetke taşlap, yolun devam ete.

Джаным ярын
Олмаз дарагъачта.
Мен инанам. Танъ аткъанда турып,
Джаным седжде этмез батакъларгъа.
Мени гъамдан азат эйлер
Серин ава. Нурлы саба.
О анъ
Бутюн дарагъачларны унутып,
Сынъырсыз бир эркинлик дуярым...

Canım yarın
Olmaz darağaçta.
Men inanam. Tañ atqanda turıp,
Canım secde etmez bataqlarğa.
Meni ğamdan azat eyler
Serin hava. Nurlı sabah.
O an
Bütün darağaçlarnı unutıp,
Sınırsız bir erkinlik duyarım...

ТЫЛСЫМДЖЫ РЕССАМ (верлибр)

Рессам котерди фырчысын,
Семада пейда олды Ай.
Бакъам, кечер-кечмез бир ань –
Ай йылдызлар ортасында.
Алем юкълай шу маальде,
Алем муджизени корьмей.
Рессам бунъа языкъсына,
Рессам – Гедже.
О фырчысыны узата,
Рессам – Куньге.

TILSIMCI RESSAM (verlibr)

Ressam köterdi fırçasın,
Semada peyda oldı Ay.
Baqam, keçer-keçmez bir an –
Ay yıldızlar ortasında.
Alem yuqlay şu mahalde,
Alem mücizeni körmey.
Ressam buña yazıqsına,
Ressam – Gece.
O fırçasını uzata,
Ressam – Künge.

ШАИРГЕ (верлибр)

Артыкъ сюкют эйлей
Тенхалыкъта къальбинъ.
Лякин джан бар – къалгъан
Эр бир сатырыньда.
Сатырлар олюмсиз!

Эр бир сатырыньдан
Инсанлар рух алыр.
Сувукълар ичинде
Гонъюллер исинир.
Лякъайдлыкъ къалмайджакъ!

Зульметте шиирден
Айдынланыр юрек...

ŞAİRGE (verlibr)

Artıq süküt eyley
Tenhalıqta qalbiñ.
Lâkin can bar – qalğan
Her bir satırıñda.
Satırlar ölümsüz!

Her bir satırıñdan
İnsanlar ruh alır.
Suvuqlar içinde
Göñüller isinir.
Lâqaydlıq qalmaycaq!

Zülmette şiirden
Aydınlanır yürek...

ИЛЪК СЕФЕР КЪЫРЫМДА

(Инна Лиснянскаядан)

Къафиелер меним, юнус балыкъларыдай
садедиль,
Аранъызда ёл-сатырны шай узаткъаныма
сиз дарылманъ, –
Бу, дердимнинъ узунлыгъы.
Онъа себепчи сиз дегиль,
Сиз денъизде эгленинъиз, кедериме ёкътыр
дерман.

Бельки узун ёлгъа мен нафиле чыкъкъаным
бу сене,
Мен белледим сельби астында тюзелир юректе
иллет.

Амма, дагълар, денъиз ве кок иле бирге
асретленем:
Къайда о, бу тарафта асырларнен яшагъан
миллет?

Олар учып кетмеген, санки дерсинъ кочебе
къушлар,
Олар ана-юрттан къувулдылар.
Къайда, къайда олар
Татлы-дамлы сувлар ичип боюна еткен
байгъушлар,
Къалем къашлы къадын-къызлар,
эрлер ве бала-чагъалар.

İLK SEFER QIRIMDA

(İnna Lisnânskayadan)

Qafiyeler benim, yunus balıqlarıday
sadedil,
Arañızda yol-satırnı şay uzatqanıma
siz darılmañ, –
Bu, derdimniñ uzunlığı.
Oña sebepçi siz degil,
Siz deñizde egleniñiz, kederime yoqtır
derman.

Belki uzun yolğa men nafile çıqqanım
bu sene,
Men belledim selbi astında tüzeler yürekte
illet.
Amma, dağlar, deñiz ve kök ile birge
hasretlenem:
Qayda o, bu tarafta asırlarnen yaşığan
millet?

Olar uçıp ketmegen, sanki dersin köçebe
quşlar,
Olar ana-yurttan quvuldılar.
Qayda, qayda olar
Tatlı-damlı suvlar içip boyuna yetken
bayğuşlar,
Qalem qaşlı qadın-qızlar,
erler ve bala-çağalar.

Бу ерде, сакъынмай, тек озенчик татарджа
шувулдай,
Кирамет дамларнынъ кольгелери шу озенде
ялдай,
Тюбюнде къаверенки феслер киби ташчыкълар
юкълай,
Далгъаларда нур лекеси дерсинъ ренгяренк
явлукъдай.

Тюшдай терен ертоледе сюргюн олгъанлардан
къалды
Та ярым асыр эвельси сюзип япылгъан
шараплар.
Къафие-далгъалар, ялы боюна урулманъ
къатты,
Тезден дердим савушыр, арыныр туз баскъан
яралар.

Ёкъ, мен агълап тоямам! Сизни де якъынджа
серерим
Узун иджран-сатырдан хошнутсыз
къафие-сёзлерим.
Бельки де тюз дамларгъа тырмашып
оларны эслерим,
Тюшюнде къуругъан багъыны корьгенлерни
корерим.

Bu yerde, saqınmay, tek özençik tatarca
şuvulday,
Kiramet damlarnıñ kölgeleri şu özende
yalday,
Tübünde qaverenki fesler kibi taşçıqlar
yuqlay,
Dalğalarda nur lekesi dersin rengârenk
yavluqday.

Tüşday teren yertoleda sürgün olğanlardan
qaldı
Ta yarım asır evelsi süzip yapılğan
şaraplar.
Qafiye-dalğalar, yalı boyuna urulmañ
qattı,
Tezden derdim savuşır, arınır tuz basqan
yaralar.

Yoq, men ağlap toyamam! Sizni de yaqınca
sererim
Uzun hicran-satırdan hoşnutsız
qafiye-sözlerim.
Belki de tüz damlarğa tırmaşıp
olarını eslerim,
Tüşünde quruğan bağını körgenlerni
körerim.

ДЁРТЛЮКЛЕР

Бинъ тюрлю сес арасында
Джоюлса сесинъ, —
Тек ананъ эшитир сени,
Янынъда дерсинъ.

Зевалнынъ куню къыскъа,
Кемалнынъ ёлу.
Ким де севмеген олса,
Къальби дерт толу.

Юрек ичюн окътыр нефрет,
Саф юректе ёкътыр нефрет.
Юрек ичюн юктир нефрет,
Зерре къадар чокътыр нефрет.

Бир олалмаймыз — айрымыз, бинъмиз,
Бирликсиз, тильсиз, айтынъыз, киммиз?
Бир ойгъа кельмей, бинъ ёлгъа джайдыкъ,
Котерильмедик, ашагъы тайдыкъ.

Инсан бар анълы, инсан бар анъсыз,
Бири пек диндар, бири имансыз.
Ах чекемиз, дюнья вефасыз,
Кими зевкъ сюре, кими сефасыз.

DÖRTLÜKLER

Biñ türlü ses arasında
Coyulsa sesiñ, –
Tek anañ eşitir seni,
Yanıñda dersin.

Zevalnıñ künü qısqa,
Kemalnıñ yolu.
Kim de sevmegen olsa,
Qalbi dert tolu.

Yürek içün oqtır nefret,
Saf yürekte yoqtır nefret.
Yürek içün yüktir nefret,
Zerre qadar çoqtır nefret.

Bir olalmaymız, ayırmız, biñmiz,
Birliksiz, tilsiz, aytıñız, kimmiz?
Bir oyğa kelmey, biñ yolğa caydıq,
Köterilmedik, aşağı taydıq.

İnsan bar añlı, insan bar añsız,
Biri pek dindar, biri imansız.
Ah çekemiz, dünya vefasız,
Kimi zevq süre, kimi sefasız.

Джан тилим – ана тили,
О мисли ёкъ бир инджи.
Башкъа тиллер багъында
О мен ичюн – биринджи.

– Анам, не ичюн козьяшынь тамлай?
– Балам, юртумны душманлар талай,
Элимни-къолумны кишенлеп багълай,
Бу – козьер дегиль, юрегим агълай.

Битти къаде ичинде шарап,
Арзу-умютлер олды харап.
Сонъки гедже танъыны арап,
Битти омюр – юрекни парлап.

Эр бир буюк севги
Юректе из къалдыра.
Сакъын, изге тийме –
О, гузельден хатыра!

Кунь-куньден эксильмекте,
Нидже сёзнинъ дегери.
Бир торба лаф саткъан чокъ,
Ёкътыр сёзюнинъ эри.

Can tilim – ana tili,
O misli yoq bir inci.
Başqa tiller bağında
O men içün – birinci.

– Anam, ne içün közyaşıñ tamlay?
– Balam, yurtumnı düşmanlar talay,
Elimni-qolumnı kişenlep bağlay,
Bu – közler degil, yüregim ağlay.

Bitti qade içinde şarap,
Arzu-ümütler oldı harap.
Soñki gece tañını arap,
Bitti ömür – yürekni parlap.

Her bir büyük sevgi
Yürekte iz qaldıra.
Saqın, izge tiyme –
O, güzelden hatıra!

Kün-künden eksilmekte,
Nice sözniñ degeri.
Bir torba laf satqan çoq,
Yoqtır sözünüñ eri.

Кетсем эгер мен юртумдан иракъ,
Дертли гонълюмни тутамам ферах.
Юксек сёзлерге артыкъ ёкъ люзюм –
Ватандыр ильки ве сонъки сёзюм.

Эр бир яранынъ озъ мельэми бар,
Эр сёзнинъ озъ ери, озъ деми бар.
Кими хор, кими шах, кими пирмиз,
Топракъ астында эр кес де бирмиз.

Земане дюньяны толдурды лешлер,
Темизлеп башласанъ, битмейджек ишлер.
Корюнемей бир ерде мердане лешкер*,
Энишлерге дёне бизим енъишлер.

Бизге «хаинлер» дедилер,
Бизге «делилер» дедилер,
Амма делиллер кетирмей,
Кенди-кендини едилер.

Борджум олса екянедир –
Тюз ёлдан сапмамакъ.
Бирден-бир азиз Ватанны
Кимсеге сатмамакъ.

*аскер

Ketsem eger men yurtumdan iraq,
Dertli göñlümni tutamam ferah.
Yüksek sözlerge artıq yoq lüzüm –
Vatandır ilki ve soñki sözüm.

Her bir yaranıñ öz melhemi bar,
Her sözniñ öz yeri, öz demi bar.
Kimi hor, kimi şah, kimi pirmiz,
Topraq astında her kes de birmiz.

Zemane dünyanı toldurdı leşler,
Temizlep başlasañ, bitmeycek işler.
Körünmey bir yerde merdane leşker*,
Enişlerge döne bizim yeñişler.

Bizge ‘hainler’ dediler,
Bizge “deliler” dediler,
Amma deliller ketirmey,
Kendi-kendini yediler.

Borcum olsa yekânedir –
Tüz yoldan sapmamaq.
Birden-bir aziz Vatannı
Kimsege satmamaq.

*asker

Дюньяны кѹчакълап оламам,
Севсем де оны сынъырсыз.
Багърында мен яшап оламам,
Къалса о шиир ве йырсыз.

Кок ве ернинъ мимары Аллахтыр,
Мимардан бир арзумыз бар бахттыр.
Шәрден шерев кыдыргъан ахмактыр,
Халкъ дердине дерман тапкъан шахтыр.

Шаирлерин бешигини тепреткен – миллет,
Татлы сѣзнен юрегини ириткен – миллет.
Къалемине кѹвет берген кене де – миллет,
Къадирина еткен де, етмеген де – миллет.

Виране олса багъынъ –
Янъыдан кѹрулуыр.
Яралы олса багърынъ –
Яныкътан кырылыыр.

Козьлерден не файда,
Къальбинъ кѹр олса.
Сѣзлерден не файда,
Халкъынъ хор олса.

Dünyanı quçaqlap olamam,
Sevsem de onı sınırsız.
Bağrında men yaşap olamam,
Qalsa o şiir ve yırsız.

Kök ve yerniñ mimarı Allahtır,
Mimardan bir arzumız bar bahttır.
Şerden şeref qıdırğan ahmaqtır,
Halq derdine derman tapqan şahtır.

Şairlerin beşigini tepretken – millet,
Tatlı söznen yüregini iritken – millet.
Qalemine quvet bergen kene de – millet,
Qadirine yetken de, yetmegeni de – millet.

Virane olsa bağıñ –
Yañıdan qurulır.
Yaralı olsa bağıñ –
Yanıqtan qırılır.

Közlerden ne fayda,
Qalbiñ kör olsa.
Sözlerden ne fayda,
Halqıñ hor olsa.

Адам бар ки, пек назик,
Тили де балдан татлы.
Адам бар ки, не языкъ,
Юреги таштан къатты.

Акъны акъ демели,
Адилге – адиль.
Догърунынъ темели –
Саф юрек ве тиль.

Истер агъла, истер чатла –
Ачны анъламайджакъ токъ.
Истер ялын, истер патла –
Ёкънынъ джевабыдыр ёкъ.

Кими бир чешме къура,
Кими оны къурута.
Кими сыртынъдан ура,
Кими онъа зиль тутта.

Халкъ акимге табынса,
Аким путкъа дёнеджек.
Эгер бир кунъ абынса,
Халкъта умют сёнеджек.

Adam bar ki, pek nazik,
Tili de baldan tatlı.
Adam bar ki, ne yazıq,
Yüregi taştan qattı.

Aqnı aq demeli,
Adilge – adil.
Doğrunıñ temeli –
Saf yürek ve til.

İster ağla, ister çatla –
Aqnı añlamaycaq toq.
İster yalın, ister patla –
Yoqnıñ cevabıdır yoq.

Kimi bir çeşme qura,
Kimi onı quruta.
Kimi sırtıñdan ura,
Kimi oña zil tuta.

Halq hakimge tabınsa,
Hakim putqa dönecek.
Eger bir kün abınsa,
Halqta ümüt sönecek.

Чегертки чѣп корьмесе де,
Юксектен-юксек лаф ата.
Кимсе онъа коньмесе де,
Озюни кыралдай тута.

Ашкъ сокъур, ашкъ сагъыр, деп
Юректен янамыз.
Юкю агъыр-агъыр, деп
Тюз ёлда таямыз.

Севгиде эсап олмаз,
Акъча башлар эсаптан.
Эсаплы севги онъмаз.
Севги башлар инсафтан.

Ёлда ята къуру отьмек,
Бири кечти янындан.
Бири истеди тепмек,
Бири эзди янъыдан.

Дюнъа деген дегирменде,
Бинъ бурьтуктен бири мен де:
Арман къазыкъ укюминде,
Бир сѣз – шиир тюркюминде.

Çegertki çöp körmese de,
Yüksekte-yüksek laf ata.
Kimse oña könmese de,
Özüni qıralday tuta.

Aşq soqur, aşq sağır, dep
Yürekten yanamız.
Yükü ağır-ağır, dep
Tüz yolda tayamız.

Sevgide hesap olmaz,
Aqça başlar hesaptan.
Hesaplı sevgi oñmaz.
Sevgi başlar insaftan.

Yolda yata quru ötmek,
Biri keçti yanından.
Biri istedi tepmek,
Biri ezdi yañıdan.

Dünya degen degirmende,
Biñ bürtükten biri men de:
Arman qazıq hüküminde,
Bir söz – şiir türküminde.

Виран олса эв –
Янъыдан къурулыр.
Меюс олгъан къальп –
Яныкътан къырылыр.

Экиюзъюлер ичинде,
Бир юзъюге юрмек кучътир.
Шубелер догъа ичинъде –
Экиден сонъ келе учътир.

Гъарез асрай юреклер,
Инълей инсан ярадан.
Басты гъафлет дюньяны,
Аф эт бизни Ярадан.

Вакъыт атлы, биз – пияде,
Не бар ондан да зияде?!
Вакъыт – буюк бир гъанимет,
Къадри билинмеген нимет.

Viran olsa ev –
Yañıdan qurulır.
Meyus olğan qalp –
Yañıqtan qırılır.

Ekiyüzlüler içinde,
Bir yüzlüğe yürmek küçtir.
Şübheler doğa içiñde –
Ekiden soñ kele üçtir.

Ğarez asray yürekler,
İñley insan yaradan.
Bastı ğaflet dünyanı,
Af et bizni Yaradan.

Vaqtı atlı, biz – piyade,
Ne bar ondan da ziyade?!
Vaqt – büyük bir ğanimet,
Qadri bilinmegen nimet.

ЮРЕК

Бир эт парчасы деме,
Мен ичинъдеки сыманъ.
Хакъ ёлда мен бир дюмен,
Дердима мельэм – иман.

YÜREK

Bir et parçası deme,
Men içiñdeki sımāñ.
Haq yolda men bir dümen,
Derdime melhem – iman.

БААРЬ

Коктен ышыкълар урь энип,
Джыллы топракъкъа япыша.
Корькем тереклер бурьленип,
Дюнъя ренкине ренк къоша.

BAHAR

Kökten ışıqlar hür enip,
Cıllı topraqqa yapışa.
Körkem terekler bürlenip,
Dünya rengine renk qoşa.

МУНДЕРИДЖЕ

Муэллифтен	4
Шу Къырымда	6
Майыс айында	8
Байрагъым.....	10
Сенинъ козьлеринъде	12
Рузгярым	14
Бекле мени, беклегеним киби	16
Эй, гоньюль!.....	18
Раббим.....	20
Сонъки дервишнинъ эфкяры	22
Заман	24
Къадынларгъа багъышлав	26
Бир пери киби.....	28
Дертли юрек	30
Умют	34
Уч, къальбим	36
Боран	38
Къара ве акъ.....	40
Мен дюньяны бильмейим	42
Миллий ава	44
Гогерджин.....	46
Дюнья зийнети	48
Инанды.....	50
Китап ичинде.....	52
Бир мектюптен	54

MÜNDERİCE

Müelliften.....	5
Şu Qırında.....	7
Mayıs ayında.....	9
Bayrağım.....	11
Seniñ közleriñde.....	13
Rüzgârım.....	15
Bekle meni, beklegenim kibi	17
Ey, gönül!	19
Rabbim.....	21
Soñki dervişiñiñ efkârı	23
Zaman	25
Qadınlargâ bağıslav	27
Bir peri kibi	29
Dertli yürek	31
Ümüt	35
Uç, qalbm.....	37
Boran.....	39
Qara ve aq	41
Men dünyanı bilmeyim	43
Milliy ava.....	45
Gögercin.....	47
Dünya ziyneti	49
İnandı	51
Kitap içinde	53
Bir mektüpten.....	55

Адамгъа.....	56
Себат эт.....	58
Танъ вакътында.....	60
Гъамсыз бир омюр ичюн.....	62
Догъру айтасынъыз.....	64
Бошлукъ.....	66
Къалып.....	68
Яз мевсими.....	70
Язнен сагълыкълашув.....	72
Къаве.....	74
Эки денъиз.....	76
Танымадым.....	78
Окъунъыз шиирни.....	80
Даа бир пытачыкъ.....	82
Дюнъя эдинъ.....	84
Нургъа талпына.....	86
Эски геми.....	88
Бугунъ сени кене хатырладым.....	90
Бир эркинлик дуярым.....	94
Тылсымджы рессам.....	98
Шаирге.....	100
Ильк сефер Къырымда.....	102
Дёртлюклер.....	106
Юрек.....	120
Бааръ.....	122

Adamğa	57
Sebat et.....	59
Taň vaqtında.....	61
Ğamsız bir ömür için.....	63
Doğru aytasñız	65
Boşluq	67
Qalp.....	69
Yaz mevsimi.....	71
Yaznen saqlıqlaşuv.....	73
Qave	75
Eki deňiz	77
Tanımadım	79
Oquñız šiirni.....	81
Daha bir pıtaçıq.....	83
Dünya ediñ	85
Nurğa talpına.....	87
Eski gemi	89
Bugün seni kene hatırladım	91
Bir erkinlik duyarım.....	95
Tılsımcı ressam	99
Şairge	101
İlk sefer Qırımда.....	103
Dörtlükler.....	107
Yürek.....	121
Bahar	123

Эдебий-бедий нешир
Edebiy-bediy neşir
Литературно-художественное издание

Сейран Сулейман (Сулейманов)

Бугунь сени кене хатырладым...
(Сегодня вновь я вспомнил о тебе...)

Seyran Süleyman (Süleymanov)

Bugün seni kene hatırladım...

Qırımtatar tilinde şiirler
Къырымтатар тилинде шиирлер
Стихи на крымскотатарском языке

Редактор А. Нариманова
Худ. редактор А. Веселов

Автор фотографии на обороте обложки
Шевкет Сулейманов

Подписано в печать 04.09.2020.
Формат 70х90 ¹/₃₂. Гарнитура «Times New Roman».
Бумага офсетная. Усл. печ. л. 4,02.
Тираж 300 экз. Заказ № 02/08060.

Отпечатано в соответствии с предоставленными материалами
в ООО «Амирит», 410004, г. Саратов, ул. Чернышевского, 88.

Тел.: 8-800-700-86-33 | (845-2) 24-86-33
E-mail: zakaz@amirit.ru Сайт: amirit.ru

Земаневий кырымтатар эдебиятынынъ векили Сейран Сулейман Озбекистаннынъ Кыува шеэринде догъды. 1991 сенесинден итибарен Кырымда яшай. 1996 сенеси Кырманда истидатлы балалар ичюн лицейни битирди. КМПУнинъ мезуны (филолог). 2000 сенесинден башлап, «Янъы дюнья» газетасында чалыша. Шимди газетанынъ баш муаррири ола.

«Уч, кыальбим» (Акъмесджит, 2003 с.), «Сенинъ козылеринъде йылдызлар корьдим – У твоїх очах я зорі бачив» (Киев, 2003 с.) ве «Джемден бир авуч» (Акъмесджит, 2007 с.) адлы китапларнынъ муэллифи. Эсерлери «Кунештен бир парча» – «Окрушина сонця» кырымтатар шиириети ве «Къарылгъачлар дуасы» – «Молитва ластівок» несрий антологиясына кирсетильди.

Кырымтатар Языджылары бирлиги ве Аврасия иджадий гильдиясынынъ азасы. Махмуд Кыашгъарлы ве Григорий Сковорода адына эдебий мукафатларнынъ лауреаты.